

Núm. 115 setembre 2012

SUMARI

Presentació de propostes de comunicacions del IV Congrés Català/Internacional de Sociologia

Properes conferències del cicle “La recerca en Sociologia a Catalunya”

L’ACS col·labora en la celebració dels 10 anys del PaD de la Fundació Jaume Bofill

Seminari Raimon Bonal, 22 d’octubre

Seminaris i jornades científiques

Article: *Sociologia de la religió* per Maria del Mar Grieria

Coordinació: Vanessa Maxé
Secretaria: Marcel·la Artís

Associació Catalana de Sociologia
Filial de l’Institut d’Estudis Catalans
Carrer de M. Aurèlia Capmany, 14
08001 Barcelona

Tel.: 935 529 103

Fax: 932 701 180

A/e: acs@iec.cat

Web: <http://acs.iec.cat>

<http://www.facebook.com/#!/profile.php?id=100003000704511>

Presentació de propostes de comunicacions del IV Congrés Català/Internacional de Sociologia

L’Associació Catalana de Sociologia –com ja us vam anunciar en butlletins anteriors- convoca el VI Congrés Català / Internacional de Sociologia que es celebrarà a Perpinyà els dies 25, 26 i 27 d’abril de 2013.

El termini establert per presentar les propostes de comunicacions és del 29 de setembre fins el 5 novembre, tenint presents les característiques indicades al “*Cal for papers*” del Congrés. El Comitè Científic pretén donar la màxima flexibilitat i facilitar les preferències particulars dels congressistes. Aquests poden presentar les seves propostes a quinze Grups de Treball, pensats en funció d’una temàtica o matèria específica ben diferenciada i coordinats per especialistes de reconegut prestigi en l’àmbit de cada Grup.

Els resums de les propostes de comunicació acceptades pel Comitè Científic es publicaran a través de la guia del Congrés que es lliurarà en el moment de l’acreditació i recollida de materials del Congrés.

Els autors que tinguin una proposta acceptada podran enviar el text final complet fins el 15 de març de 2013.

Per ampliar la informació sobre altres qüestions d’interès podeu consultar la web del Congrés <http://acs-congres.espais.iec.cat/>

Properes conferències del cicle “La recerca en Sociologia a Catalunya”

El cicle organitzat per l'ACS va iniciar-se el passat mes de maig, i durant el mes d'octubre es reprendrà amb les següents conferències.

En primer lloc el 3 d'octubre tindrà lloc la conferència “Territori, població i desigualtats socials” a càrrec d'**Isabel Pujades**, Grup de Recerca en Territori, Població i Ciutadania Universitat de Barcelona i **Sebastià Sarasa**, del Grup de Recerca en Sociologia i Demografia (SOCIODEM) de la Universitat Pompeu Fabra.

El 17 d'octubre es continuarà amb la conferència “Sociologia de l'educació” a càrrec de **Rafael Merino** del Grup de Recerca en Educació i Treball de la Universitat Autònoma de Barcelona, i **Natàlia Cantó** del Grup d'estudis en cultura i societat del (GRECS) de la Universitat Oberta de Catalunya.

Ambdós actes se celebraran a les 19 hores, a la Sala Nicolau d'Olwer de l'Institut d'Estudis Catalans (carrer del Carme, 47 de Barcelona). L'assistència és oberta i gratuïta per a tothom.

L'ACS col·labora en la celebració dels 10 anys del PaD de la Fundació Jaume Bofill

El Panel de Desigualtats socials a Catalunya (PaD) és una enquesta longitudinal que des del 2001 permet una mirada única sobre la realitat de Catalunya. El PaD està promogut per la Fundació Jaume Bofill, i per a la celebració del seu 10è aniversari es realitzarà un cicle de debat en el que participen, entre d'altres organitzacions, l'Associació Catalana de Sociologia.

El cicle s'inaugurarà amb l'acte “El valor social de la recerca 10 anys del Panel de desigualtats socials a Catalunya. 10 raons, 10 debats” que tindrà lloc el dia 25 d'octubre del 2012 a les 18:30h al Cercle d'Economia (carrer Provença, 298 de Barcelona). L'acte està coorganitzat amb l'Associació Catalana de Sociologia, Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya, i Òmnium Cultural. L'acte és gratuït previ inscripció, i es

lliurarà el llibre “*Trajectòries i canvi social a Catalunya*”.

A banda, en el marc dels actes territorials, s'organitzaran diversos debats arreu del territori amb el títol “La pobresa és només conseqüència de la crisi? Quin paper juga l'educació per combatre les desigualtats socials? L'ascensor social ha funcionat igual per a tothom?”. L'acte que es celebrarà a Barcelona està coorganitzat per l'ACS i les Entitats Catalanes d'Acció Social, i tindrà lloc el proper 14 de novembre del 2012 a les 19:00h a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans (carrer del Carme, 47 de Barcelona).

Per a més informació sobre el programa d'actes de celebració del 10è aniversari del PaD podeu consultar la següent pàgina web: <http://www.obdesigualtats.cat/index.php?cm=23>

Seminari Raimon Bonal, 22 d'octubre

El seminari de Teoria Sociològica Raimon Bonal és clarament un seminari d'èxit i convé mantenir-lo. És l'únic seminari de la sociologia catalana que porta 17 anys funcionant, llegint i debatent les obres clau de la teoria sociològica.

La propera sessió tindrà lloc el 22 d'octubre i continuarà amb la lectura de: **Durkheim, E.** 1992. *Las formas elementales de la vida religiosa*. Madrid: Akal (p.o. 1912) i es debatran els Capítols VI al IX del llibre Segon.

Per aquelles i aquells que vulguin assistir-hi el punt de trobada és el Xalar Cafè a les 18 hores (C/Roig, 30, Barcelona, 08028).

Seminaris i jornades científiques

L'ACS dóna suport i col·labora en diverses jornades i seminaris de divulgació científica sobre recerca sociològica que tindran lloc a partir de l'octubre.

En primer lloc, destaquem el seminari “International Sociological Debates Seminar at the University of Barcelona (ISDUB)” que es planteja com una activitat d'alta qualitat per a

afavorir el debat científic internacional entre científics socials. Es tracta d'una iniciativa de grups de recerca consolidats en sociologia adscrits a la Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona.

Per a més informació: http://www.ub.edu/economiaempresa/altra_oferta/pdf/11e1/International_Sociological_Seminar.pdf

En segon lloc destaquem les "II Jornades de Divulgació de la Recerca", organitzades conjuntament pel Dept. de Sociologia i Anàlisi de les Organitzacions i el Dept. de Teoria Sociològica, Filosofia del Dret i Metodologia de les Ciències Socials, de la Universitat de Barcelona.

Les Jornades tindran lloc els dies 29 i 30 de novembre a l'Aula Magna de la Facultat d'Economia i Empresa (Avinguda Diagonal, 690). L'objectiu és crear un espai de debat i de divulgació de recerques actuals - acabades i també en curs - que es duen a terme en el marc de la Sociologia a la Universitat de Barcelona.

Per a més informació, podeu adreçar-vos a jornades.sociologia@gmail.com.

Article

El passat 19 de setembre l'ACS va organitzar la conferència *Sociologia de la cultura i la religió* en el marc del cicle de xerrades de la Recerca en Sociologia a Catalunya, en la que van participar **Arturo Rodríguez**, del Centre d'Estudis sobre Cultura, Política i Societat, de la Universitat de Barcelona i **Maria del Mar Griera** del Centre d'Investigacions en Sociologia de la Religió, de la Universitat Autònoma de Barcelona.

En aquesta ocasió, **Griera** ens fa un resum dels aspectes més importants que van ser tractats en la conferència.

Sociologia de la religió

Era l'any 1972 quan Joan Estruch escrivia "el sociòleg de la religió (...) apareix, en efecte, com un individu marginal al costat dels demés sociòlegs, especialitzats en altres branques de la

disciplina". A la dècada dels setanta el paradigma de la secularització estava en ple auge i eren nombrosos els sociòlegs que pensaven que la religió havia entrat en una fase terminal. "Quin sentit tenia, per tant, dedicar-se a investigar un fenomen que estava en procés d'extinció més enllà de poder-ne decretar, amb certitud, la data de defunció?" A ulls de la majoria de científics socials la recerca en sociologia de la religió esdevenia, per tant, un exercici fútil i una pèrdua de temps. És així com la religió gairebé va desaparèixer dels manuals de sociologia i dels programes acadèmics de les facultats d'arreu del món.

Les coses, però, no sempre són el que semblen i, sovint, les prediccions són errònies. I és que malgrat les pèssimes perspectives que s'obrien per la sociologia de la religió a la dècada dels setanta, avui dia la disciplina es troba en plena vitalitat. El debat sobre el present i el futur de la religió ha pres una forta embranzida dins el conjunt de les ciències socials i el paradigma de la secularització ha estat posat en entredit. Noves recerques han fet palès que les religions, lluny de desaparèixer, viuen moments de revifalla arreu del món. En aquest escenari s'obren nous interrogants per la sociologia de la religió i són cada vegada més nombrosos els investigadors que se centren en aquestes qüestions. Podem distingir, principalment, tres eixos que vehiculen els debats i les recerques en aquest camp a Catalunya, i són els següents:

En primer lloc, la recerca sobre els límits, l'abast i la significació de 'l'excepcionalitat europea'. Pels teòrics de la secularització Europa era a l'avantguarda d'un procés que, a la llarga, s'escamparia a nivell global. I és que hom pensava que a mesura que la resta de països del món s'afegissin al tren del progrés social i econòmic, la secularització esdevindria la norma arreu. Ara bé, el ressorgiment de l'islam, el creixement exponencial i imprevist del cristianisme evangèlic a l'Àsia i Amèrica Llatina o la revitalització de les esglésies ortodoxes a Rússia entre molts altres fenòmens denoten que difícilment podem seguir sostenint la tesi que la secularització sigui un fenomen generalitzat. Per tant, i paradoxalment, Europa deixa de ser el "model" i passa a ser l'excepció. Entendre quines són les raons que expliquen

perquè la majoria d'esglésies europees perden fidels mentre a nivell mundial les religions creixen esdevé una de les tasques crucials de la sociologia de la religió avui. El cas de Catalunya, a més, és doblement interessant: el nostre país no és només una excepció en relació a la resta del món sinó que també ho és en comparació amb les xifres espanyoles. I és que l'especificitat catalana –també en aquest cas– és rellevant. Així, tant les xifres relatives a la pertinença i pràctica habitual dels fidels catòlics a les seves esglésies com les referents a l'ensenyament religiós (catòlic) a les escoles són notablement molt més baixes que a les altres zones d'Espanya i semblen indicar que vivim en un dels països més secularitzats d'Europa.

En segon lloc, parafrasejant Émile Durkheim és útil recordar que no hi ha cap evangeli que sigui immortal però que no hi ha cap raó per creure que la humanitat no pugui crear-ne de nous. En aquesta mateixa línia Joan Estruch afirma que la nostra és una època de crisis religiosa però crisi en el sentit que s'està produint una metamorfosi de la religió, i no en el sentit de la seva abolicció. És a dir, que existeix una crisi profunda en el sí de les esglésies històriques és obvi per tothom però que aquesta crisi sigui un indicador del retrocés de la religiositat a Europa és més qüestionable. En aquest sentit, malgrat el percentatge de les persones que s'autodefineixen com a no cristians en les enquestes augmenti a velocitats vertiginoses això no implica que tota aquesta població sigui possible considerar-la, automàticament, com a 'no creient'. Diverses enquestes situen entre el 20 i el 30% el percentatge de joves de l'Europa Occidental que diuen creure en la reencarnació, alhora que augmenten els qui declaren creure en quelcom tan eteri com 'les energies' o els que afirmen que s'autoconsideren persones espirituals però no religioses. I és que en els darrers anys Europa ha esdevingut terra fèrtil per a l'expansió de moviments que a mig camí entre la filosofia i la religió promouen noves formes d'espiritualitat. N'hi ha per tots els gustos i nivells però la majoria tenen algunes característiques comunes, entre elles: el rebuig frontal a les institucions religioses clàssiques, el sincretisme d'elements provinents de diverses tradicions filosòfiques, religioses i espirituals i l'èmfasi en la necessitat

d'experimentar i viure sensorialment l'espiritualitat.

Un tercer eix de recerca rellevant és el que pren com a punt de partida l'augment de la immigració i se centra en l'anàlisi del procés de diversificació del mapa religiós a Europa i a Catalunya. El creixement de l'islam n'és la prova més visible però convé també tenir en compte la ràpida expansió de les esglésies evangèliques pentecostals i la major presència de comunitats ortodoxes, sikhs o hindús arreu del territori. Unes comunitats que juguen un rol central en articular les creences i les pràctiques religioses dels seus fidels alhora que esdevenen l'espai principal de trobada i sociabilitat per nombrosos nous europeus. Conèixer, com es produeix l'encaix entre aquesta religiositat plural i la laïcitat necessària en tota societat democràtica és, actualment, un àmbit prolífic de recerca. Rest a saber com aquesta religiositat es transmetrà de pares a fills i si la davallada de fidels que viuen les esglésies tradicionals es 'contagiarà' a aquestes noves comunitats. En aquest context, és també encara una incògnita saber si tots aquells que enfront de l'emergència i visibilitat de l'islam a l'esfera pública han fet reviscolar l'existència d'una suposada identitat cristiana d'Europa dotaran de contingut aquesta adhesió i en faran motiu de rebuig i racisme o el debat perdrà pistonada.

En definitiva, la sociologia de la religió és, actualment, una disciplina en expansió on la recerca empírica més innovadora es combina amb debats de profunditat teòrica. Exposar-ho en el context de la taula organitzada per l'ACS esdevé una oportunitat per fer balanç. I en fer-ho es fa evident que és necessari agrair a tots aquells sociòlegs, com el Joan Estruch a casa nostra, que van fer oïdes sordes als pronòstics d'un futur sense Déus i que van seguir treballant aliats al descrèdit que patia la disciplina. És gràcies al bagatge de la seva feina constant i al seu mestratge pacient al llarg d'aquests anys que, avui, tots aquells qui treballem en aquest camp podem formular noves preguntes i assajar noves respostes.

Maria del Mar Griera